

Algoritmus¹

7.30: Megszólal az ébresztőóra. Kinézek az ablakon: az ég derűs. Nyúlok az okostelefonom után, csatlakozik az órához, megnézem, mit mutat, hányast aludtam. 79-est. Egy óra mély alvás. Nem is olyan rossz, figyelembe véve, hogy azért csak izgulok. Nem is értem, miért jelentkeztem TDK-ra. Soha többé nem adom be a derekam. Kell ez nekem? Tavaly is voltam, és megfogadtam, hogy nem, s most tessék, itt vagyok megint. Arról nem is beszélve, hogy befejezni sem tudtam rendesen a dolgozatot. Az opponensek is szétszedtek. Több volt a mínusz, mint a plusz. Vagy nem is? Már nem tudom.

Ma mi lesz, abba rossz belegondolni... Mindegy, nyitom az időjárás-előrejelzést. Rosszul kezdődik a nap. A mai legmagasabb hőmérséklet 24 fok. Az érettségi szóbelin is ez volt. Nem is sikerült jól. Ki tud ilyenkor koncentrálni? Még egyszer át kellene nézni a prezentációm, az éjszaka lettem kész vele... Nekünk legalább van egy ppt-nk, bele lehet nézni, nem kell mindent kívülről tudni, mint az érettségin. A témavezetőm mesélte, hogy amikor ő egyetemista volt, nem volt Power Point, se Prezi. Na, azt el sem tudom képzelni, hogy akkor csak szóban prezentáltak. Meg hogy volt, aki kézzel írta a dolgozatát... Kész fikció. Meg hogy a végén beszélgettek, mindenki hozzászólt, mert mindenkit érdekelt a másik munkája, mindenki mindenkit meghallgatott. Ugye nem? Még hogy szakmai viták kerekedtek?! Családias hangulat? 25 éve... Hol van az már?! Szerintem csak biztatásnak szánta, azért mesél ilyeneket. S hogy ne bánjam meg, hogy jelentkeztem. Ha belegondolok, közben azért sok mindenbe belebotlottam, sok érdekes dologra fény derült. Meg tavaly sem volt rossz, még egy dicséretet is összehoztam. A Stafétába is bekerült a tanulmányom.

8.30: Elindulok otthonról. Csak ez a pingvinruha ne lenne rajtam, olyan kényelmetlen ez a fekete-fehér, pont mint az érettségin. A telefonom illetudón jelez. A MOVEit tudtomra adja, hogy a körgyűrűn előreláthatóan nagy lesz a forgalom. Azt javasolja, hogy utazzak villamossal. Így 4 perccel hamarabb teszem meg az utat. Megbízom benne. Hogy elüssem az időt, a villamoson zenét hallgatok. A Spotify két új együttést dob fel, amelyek megítélése szerint elnyerhetik a tetszésemet. Csak behallgatni van időm, de ütős valaminek tűnik.

---

¹ Elhangzott Nagyváradon, 2022. május 6-án, a Partiumi Keresztény Egyetem által immár 25. alkalommal megszervezett Partiumi Tudományos Diákköri Konferencia megnyitóján.

Legalább lájkolom, ha már pénzem úgy sincs, hogy megvegyem az albumokat.

9.00: Az egyetemre beérve megnézem, mit írtak a csoportba a többiek. Remélem, nem kaptunk a szervezőktől e-mailt, mert azt a kutya se nézi meg. Nem is értem, miért fárasztják magukat a titkárnő meg a tanárok, és egyáltalán hogy nem veszik észre, hogy e-mailt már senki sem olvas. Újabb hangjelzés a telefonon, hogy hamarosan eseményem lesz. Na, most az egyszer felesleges, mert itt érzem a torkomban, a gyomromban.

9.15: Tegnap online regisztráltam, a program a telefonomban, belelesek. Megnyitó azonnal. Biztos rém unalmas lesz. És el sem próbáltam mondani a bemutatómat mérve közben az időt, pedig a tanárom megmondta, hogy az fontos. Azon gondolkodom, mit válaszolok arra a kérdésre, hogy miért csak többnyire internetes hivatkozásaim vannak a dolgozatban? Mert hosszasan keresgéltem, a neten persze, hol máshol? Böngészőben vadásztam. Tehetek én róla, hogy a Google Scholar jó keresőmotor? A találati lista minden egyes keresés során fején találja a szöveget: pontosan az jelenik meg, ami számomra fontos. A témavezetőm mondta, hogy menjek a könyvtárba, iratkozzak be, de nem látom magam, ahogy hozom-viszem a könyveket, főleg villamoson, elsősorban cikkeket szoktam keresgélni, azok legalább frissek.

9.25: Nem tudok ellenállni a kísértésnek, hogy ne nézzek rá a közösségi médiára: a net azt sugallja, hogy kövessek néhány hozzám hasonló személyt. Először az Instát nézem, beleolvasgatok a posztokba, nézegetem a képeket, és elhelyezek jó néhány lájkot meg követést. Na, itt is szembe találok magam a 25. PTDK-val. „Sok sikert kívánunk a versenyző hallgatóinknak!” Na persze, hát máris kezdődik... A TikTokig el sem jutok, mert eszembe jut, hogy a dolgozatok védésekor arra is reflektálnom kell, hogy... Mindenre, amit az opponensek kifogásoltak.

12.25: Na, kész vagyok! Totál leégés. Már nem is tudom felidézni, mit válaszoltam a zsűri kérdéseire... Még fél óra múlva is ideges vagyok. Az előttem lévőket nem tudtam meghallgatni, mert annyira izgultam, aztán az utánam következőket sem, mert még mindig izgultam. Pedig biztos érdekes előadások voltak. Amúgy mindenki jó fej volt, csak vigyorgott rám. De a témavezetőm volt a legboldogabb.

Ha belegondolok, a zsűri is korrekt volt. Valahol számítottam is a feltett kérdésekre. Tudom, hogy ők egy teljesen más világban születtek és nőttek fel, akkor még nem volt mindenkinek telefon a zsebében, és ahhoz, hogy egy könyvet kiválasszanak, némi időt kellett eltölteniük a könyvesboltban, hogy megtudják, jelent-e meg valami érdekes. Ma már algoritmusok hada vesz körül, információkat mi magunk bocsátunk rendelkezésre nap mint nap magunkról, ebbe mi csak úgy beleszülettünk. Azt kérdezték, hogy mekkora nagyságrendű az a két és fél exabájtnyi adat, amiről beszéltem, hogy naponta keletkezik a becslések szerint... Elmagyaráztam, hogy 2,5-szer tíz a tizennyolcadikon, másképp mondv

olyan ez, mintha több mint félmillió egymásra helyezett DVD-ből alkotnánk tornyot. Na, ez a hasonlatom tetszett nekik. Azt is mondtam, hogy az adatok felhalmozása még nem tudomány, mint ahogy egy halom téglá sem nevezhető háznak. Láttam, hogy ez is tetszett nekik.

Az algoritmusokról, a gépi tanulásról (a machine learningről), az előrejelzésekről, ezeknek a válságkezelés potenciális eszközeivé válásáról, modellekről... mindenről beszéltem. A prognózisokról, ahogy beszivárogtak a magánéletünkbe. Az algoritmusok képesek tudomást szerezni arról, hogy mi tetszik nekünk, mire van szükségünk, kik a barátaink, melyek a politikai vagy vallási nézeteink. És ugyanezek kereskedelmi ajánlatok, hirdetések, személyre szabott gyógyszerek révén nyomulnak az életünkbe, sőt mi több, már a függőség is kialakult velük szemben.

Na, ott is mosolyogtak, amikor összehasonlítottam, mekkora kálvária volt 25–30 évvel ezelőtt egy repülőjegyet lefoglalni, a foglalási kódokat is említettem. Ma minden digitálisan történik, s csak mutatjuk a telefonunkon a dokumentumot a repülőtéren, még csak ki sem kell nyomtatnunk, tisztára környezetvédelem s papírspórlás. Szerintem azon mosolyogtak, hol voltam én még akkor, amikor ekkora macerával járt a repülés...

Azt is elmondtam, hogy 1986-ban az adatok 92%-át még analóg módon tárolták, 2007-re fordult ez meg, akkor már 94%-át digitálisan tárolták. Az életünk összes információja digitális adat lett. Azért próbáltam arra nagyon ráerősíteni, hogy a **big data** használata előrejelzés céljából egyáltalán nem állt meg a marketingnél, még ha meg is változtatta a reklámok világában a játékszabályokat. Azt hiszem, ezt sikerült nyomatékosítani.

Szerencsére a telefonom értesít, hogy a busz 13.12-kor ér a megállóba, ideje készülni az indulásra, mert még oda kell érjek. Holnap online eredményhirdetés.

Hogy fogom én addig kibírni? Hogy lazíthatnék? Remélem, a Netflix majd ajánl valamit... Elég sokat kivett belőlem ez a datifikáció.

Irodalomjegyzék:

Alessandro Vespignani: *A jóslás algoritmusai*. Libri Kiadó, Budapest, 2020.

